

תוכנית לימוד לסמיכה לרבנות ללא היתר הוראה

”מורנו” להחזיר עטרה ליושנה

סמיכה לרבנות ללא היתר הוראה

Dedicated in honor of

Jacqueline and Chaim Maltz

by their loving children Michael and Rivka Reena Maltz

מכון גבוה
ללימודי היהדות
ירושלים

The Laws of *Bishul* (Shiur 3)

Bishul After Baking and Grilling & Vice Versa

Shiur # 15

In the previous Shiur we learned that, according to many Rishonim, there is a prohibition of *bishul* after *bishul* for liquids. We presented two explanations: 1) for liquids, the primary benefit of cooking is the heat. Therefore, any heating up of liquids is defined as “*bishul*”. 2) Generally, additional cooking of liquids benefits the food, even after it has been previously cooked.

In this Shiur we will address an issue that is related to *bishul* after *bishul* for liquids; may a food that is currently dry, but when heated will turn into liquid, be reheated on Shabbat?

Next, we will discuss the Halachic possibility of “reheating” cooked food, using a different process from the one the food originally underwent. For example – may one cook, grill, or bake, food that was prepared before Shabbat using a different process?

Solid Food that Becomes Liquid upon Heating

In the previous Shiur, we learned about the guidelines for *bishul* after *bishul* for liquids. Certain foods change their composition when heated, and transform from a solid to a liquid state. Does Halakha recognize such a food as dry or liquid?

תלמוד בבלי מסכת שבת דף נא עמוד ב

אין מרזקין (כמו – מרסקים) לא את השלג ולא את הברד בשבת בשביל שיזובו מימיו. אבל נותן הוא לתוך הכוס או לתוך הקערה ואינו חושש.

The *beraita* forbids crushing snow or hail, but allows placing in a cup or bowl to melt. Why is this?

רש”י מסכת שבת דף נא עמוד ב

כדי שיזובו מימיו - משום דקא מוליד בשבת, ודמי למלאכה, שבורא המים האלו אבל נותן לתוך הכוס - של יין בימות החמה כדי לצנן, ואף על פי שנימוח מאליו, ואינו חושש

Rashi explains that crushing is forbidden because that it is similar to a melacha. Actively changing the snow from a solid to a liquid is similar to creating, and is therefore forbidden. However, if it is not melted actively, but passively, it is permitted. This is the reason for the leniency if placed in the cup or bowl to melt.

❖ Harchavot – the Gra’s interpretation of Rashi

The Terumah’s explanation is slightly different –

ספר התרומה הלכות שבת סימן רלד - רלה

אסור למעך השלג ולעשותו צלול כמו מים מפני שהוא נולד ... וכן נראה שאסור לתת פשטידא בימי החורף בצד האש לחממה ביום השבת לפי שהשמנונית שיש בה נקרש ונעשה עב וקפוי ועתה נמחה ונעשה צלול והוי נולד ... וגם נותנו (את הברד) בתוך היין, וכשהברד נמחה אז הוא מתערב ומתבטל ביין שבכוס, ואין ניכר, כדקתני : אבל נותן לתוך הכוס ואי חושש. אבל ליתן את הפשטידא סמוך לאש וממחה את השומן אסור שהשומן הנקרש הוא בעין לבדו ואינו מתערב שום דבר וניכר.

The Terumah explains the prohibition of "*nolad*," a new creation. It is forbidden to use something on Shabbat that was not in existence before Shabbat. The water was in a solid state before Shabbat, and is now liquid. Therefore, it may not be used on Shabbat. However, the prohibition only applies to the "newborn creations" that are identifiable as such. If one puts the snow, or ice, into a cup, which contains another liquid (in this case, wine), the melting snow or ice is not identifiable on its own, therefore the prohibition does not apply.

According to Rashi, the issue is the quasi-melacha of "*molid*," creating a new item. According to the Sefer Haterumah, the prohibition is using an item that is "*nolad*," which is a category of *muktzeh*.

These Rishonim explained the leniency in the *beraita's* conclusion differently as well: According to Rashi, the leniency is due to the melting happening on its own. According to the Terumah the leniency is due to the existence of other liquid in the cup, and the *nolad* liquid is therefore not identifiable.

Many of the Rishonim reject the Terumah's approach. For example:

ספר מצוות קטן מצוה רפב

ולחמם הפשטיד"ה אין איסור בשביל שנמחה השומן, שאין עושין בידים.

The Smag writes that the Gemara is more of a proof against the Terumah's position than for it. Let us explain what he means.

Rashi writes that placing the snow in the cup is permissible, since it will melt on its own. The Smag writes that by that logic, warming food that will subsequently turn into liquid is permissible as well, since this change of state, from solid to liquid, happens passively, not actively. This is explicit in the *Berita* - as long as one does not actively crush the snow (or fat in this case), it is permitted!

The Terumah disagrees. According to the Terumah, the leniency is *beraita* is not permitting allowing snow to melt passively. Rather, it permits drinking the wine that the snow melted in, since the melted snow was never identifiable.

It is interesting that both perspectives do not address why there should not be an issue of warming up fatty foods, due to the issue of *bishul* after *bishul* for liquids. Can we infer from that that we treat such a food as a solid, and there is therefore no problem? The Beit Yosef writes:

בית יוסף אורח חיים סימן שיח (לסעיף טז)

טעמא לאו משום בישול הוא, אלא משום נולד, ואם כן אפילו אין יד סולדת נמי.

The Beit Yosef points out that the Terumah is not relating to the issue of *bishul* after *bishul* of liquid, and that could still potentially be a problem. However, he writes in the Shulchan Aruch:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שיח סעיף טז

מותר ליתן אינפאנדה (מאכל שיש בו בשר, שומן, ובצק, וכשהוא מתחמם השומן נמס) כנגד האש במקום שהיד סולדת ואף על פי שהשומן שבה שנקרש חוזר ונימוח. הגה: וכל"ש קדירה שיש בה רוטב שנקרש. שנסהשומן נימוח אינו צעין. דש"י. (רבי ירוחם ח"ג) ויש מחמירין (ר"ן פרק ז"ט). ונהגו להחמיר. מיהו במקום לורך יש לסמוך אסברא ראשונה

Firstly, the Shulchan Aruch does not accept the opinion of the Sefer Haterumah. Secondly, he writes that it is permitted even in a place that is *yad soledet!*

It is important to note that, according to the position of the Minchat Kohen that we saw last Shiur, there is no issue of *bishul* after *bishul* for a liquid, since the fats that will melt are presumably not the majority of the entire dish. We saw last time that Rav Ovadiah accepts his position. The Yalkut Yosef writes:

ילקוט יוסף שבת ג דין בישול אחר בישול סעיף נח

תבשיל יבש צונן המבושל כל צרכו, ויש בו שומן או רוטב קרוש, מותר להניחו על-גבי אש מכוסה בפח מנוקב, או על-גבי פלאטה חשמלית, כדי לחממו בשבת. שדינו כתבשיל שרובו יבש שאין בו בישול אחר בישול. נט. וכן מותר ליתן פשטידא [פת ממולא בחתיכות שומן או בשר] כנגד האש, אפילו במקום שהיד סולדת בו, אף-על-פי שהשומן שבה שנקרש, חוזר ונימוח ... והאשכנזים נהגו להחמיר בזה וחוששים לאיסור נולד, ואפילו בקדרה שהשומן מעורב עם המרק. ולדבריהם אסור אפילו להניחו בחמה שיהיה נמחה מאליו. ואם אין בפשטידא כל כך שומן, אלא ... מעט ממנו יהיה נימוח בתוכו לבד ... מותר לחמם את הפשטידא לכולי עלמא.

The end of the above quote, which explains that a small amount of fat that will become absorbed into the food is permitted according to all opinions, is based on the Terumah who allows *molad* when the snow becomes absorbed into the wine.

How will the opinions that do not accept the Minchat Kohen's position explain the Shulchan Aruch?

לבוש אורח חיים סימן שיח סעיף טז

מקום שהיד סולדת בו – כן כתב בשלחן ערוך. אבל נ"ל שטעות הוא, דקולא גדולה היא זו, ולא מצאתי כן לאחד מן הפוסקים, וראוי להיות 'במקום שאין היד סולדת בו'. וכן משמע מדברי השלחן ערוך בעצמו, דראוי להיות 'שאיין היד סולדת בו', דאם לא כן, 'אפילו במקום שהיד סולדת בו' מבעיא ליה.

The Beit Yosef writes that the Sefer Haterumah is stringent and does not allow warming up of a fatty food even in a place that is not *yad soledet*. If so, the Shulchan Aruch could have ruled against the Terumah without permitting placing the food in an area that is *yad soledet*. If he meant to rule against the Terumah and also add on the leniency about *yad soledet*, he should have stressed that "even" *yad soledet* is permitted. The Levush understood from this that there is a mistake in the text of the Shulchan Aruch, and it should read that it is permitted only in a place that is not *yad soledet*. Meaning, allowing the fat to melt is permitted, but heating it to *yad soledet* is problematic due to *bishul* after *bishul* for a liquid. Most poskim, however, disagree:

מגן אברהם סימן שיח ס"ק מ

ולי נראה דהכא, כיון שנתבשל כבר והוא יבש – אין בו משום בישול ... אף על פי שנימוח אחר כך - יש לו דין דבר יבש.

The Magen Avraham concludes from the fact that the Rishonim who disagree with the Terumah do not address the issue of *bishul* after *bishul* that we see that there is no such problem here, as we treat the fat as a dry food. The Mishna Berura rules like the Magen Avraham:

משנה ברורה סימן שיח ס"ק ק

אף על פי שהשומן חוזר ונימוח, מכל מקום מקרי יבש, כיון שבשעה שנותנו לחממו לא נמחה עדיין.

Apparently, in regard to *bishul* after *bishul*, we relate to the food in its current state. This is also the position of the Chazon Ish (Orach Chaim 37:13).

Rav Ben Zion Abba Shaul explains that this leniency relates to something we learned in the previous shiur:

שו"ת אור לציון חלק ב - הערות פרק ל - דיני בישול בשבת – הערה יד

ונראה בטעם הדבר, משום שיש כאן שתי קולות. א. כיון שכעת הוא יבש, ואין ביבש בישול אחר בישול, ורק אחר כך יהיה לח, אם כן אף אם זה נחשב בישול בלח, בכל זאת הוא רק גרם בישול, וגרמא אינו אסור אלא רק מדרבנן ב. אפילו אם נחשב שבישל לח, הרי יש מחלוקת ראשונים אם יש בישול אחר בישול בלח ומעתה כיון שיש כאן שתי קולות אלו, גרם בישול ובישול אחר בישול, הקל מרן והתיר בזה.

The Ohr Lezion explains that there are two factors that allow us to be lenient here: 1) The food will become a liquid only after the heating begins, and this is therefore only *grama*, indirect, *bishul*, which is forbidden only *d'Rabbanan*. 2) Many Rishonim are of the opinion that there is no *bishul* after *bishul* for liquids as well.

Since our case is forbidden *d'Rabbanan*, one may rely on the lenient opinions.

- ❖ Harchavot – ostensibly, all bishul is done through grama, i.e. passively. What does the Ohr Lezion mean when he states that the bishul we are discussing is grama?

שמירת שבת כהלכתה (מהדורה תשע) פרק א סעיף מג

קדירה ובה תבשיל המכיל כמות גדולה של שומן קרוש ... לכתחילה אסור להפשיר בשבת משום איסור נולד. ורק במקרה של צורך יש מקום להקל. ומכל מקום אם הפשיר – אין איסור באכילת השומן המופשר

- [Harchavot](#) – an additional explanation in the Gemara, and the case of a sauce that is usually eaten in a jellied form.

To summarize:

The Gemara in Shabbat (51b) states that it is forbidden to crush snow, but it is permitted to put it into a cup.

According to Rashi (this is the way that most Rishonim understood him, for a different understanding see the Harchavot above) the prohibition is to actively “create” something new on Shabbat. It is permitted, however, to allow something to change its form on its own.

According to the Terumah, the prohibition is due to type of *muktzah* called *nolad*, and the problem exists even if the snow melts on its own. However, he permits putting the snow in a cup of wine, since the melted snow will not be identifiable on its own.

The Terumah writes that it is forbidden to heat up a food if it will cause the fat to melt.

The Rishonim (Semag, Semak, and others) point out that this will be permitted according to Rashi’s understanding.

In regard to the issue of *bishul* after *bishul* for liquids when heating up fatty food, according to the Minchat Kohen that we discussed last Shiur, since the fat will generally not be the majority of the food, there will be no problem to heat it up. This is the Yalkut Yosef’s position as well.

The Levush writes that the Shulchan Aruch actually means to be lenient only if the food will not be *yad soledet*, since there potentially is an issue here of *bishul* after *bishul* for liquids.

The Magen Avraham writes that, from the fact that the Rishonim who disagree with the Terumah do not address the issue of *bishul* after *bishul*, we see that there is no such problem here, as we treat the fat as a dry food.

In regards to the issue of *nolad*, the Shulchan Aruch implies that he does not follow the Terumah, and that is the position of the Yalkut Yosef. The Rema, however, writes that one should try to be stringent, but the food is permitted to be eaten *b’dieved*, and that is how the Shemirat Shabbat Kehilchita rules. According to all opinions, if the fat will become absorbed into the food as it melts then it is permitted (based on the Terumah’s understanding of the leniency of placing snow in a cup of wine).

Bishul after Baking or Grilling & Vice Versa

Introduction

As we discussed in the last Shiur, there are different methods of heating up and preparing food.

“*Bishul*” generally refers to preparing food through the medium of a cooking liquid. Cooking often softens the original food or causes it to break down.

“*tzliyah*” generally refers to grilling, cooking food by exposing it directly to heat. Grilling often hardens the food.

“*Afiyah*,” baking, generally refers to heating a dough until it hardens.

We saw in Shiur 13 that *bishul* and *afiyah* are both forms of the Av Melacha for Shabbat (see also the first of the Harchavot there).

It is true that the rule is that there is no "bishul after bishul" (At least for dry foods), but, assuming that the Melacha of bishul is defined as changing a food through heat, one could ask: is it forbidden to change food through a certain method of cooking if it was already changed by a different method?

For example, if a food was cooked, will it be permitted to grill it on Shabbat, or is the fact that grilling affects food differently than cooking a reason to consider it a separate act of bishul?

דיני צלייה ובישול בקרבן פסח

The Korban Pesach must be grilled, as the Pasuk writes:

שמות פרק יב פסוק ט

אל תאכלו ממנו נא ובשל מבשל במים כי אם צלי אש

The Gemara in Pesachim discusses the definition of "grilled" for these purposes:

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף מא עמוד א

תניא: בשלו ואחר כך צלאו, או שצלאו ואחר כך בשלו - חייב. בשלמא בשלו ואחר כך צלאו חייב - דהא בשליה, אלא צלאו ואחר כך בשלו הא צלי אש הוא, אמאי? - אמר רב כהנא: הא מני - רבי יוסי היא, דתניא: יוצאין ברקיק השרוי, ובמבושל שלא נימוח, דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: יוצאין ברקיק השרוי, אבל לא במבושל, אף על פי שלא נימוח. עולא אמר: אפילו תימא רבי מאיר, שאני הכא דאמר קרא ובשל מבושל - מכל מקום.

חברותא פסחים דף מא עמוד א

תניא: אם בשלו לפסח, אף על פי שאחר כך צלאו, הרי הוא לוקה משום לאו ד"בשל ומבושל במים". או אף שצלאו, ואחר כך בישלו, חייב על אכילתו משום הלאו האמור! ומרבינן לה, מדלא כתיב "מבושל" לחוד, אלא "בשל ומבושל". והוינן בה: בשלמא הא דקתני "בשלו ואחר כך צלאו חייב", שפיר מסתבר כן. דהא כיון דקודם בשליה, כבר נאסר באכילה. אלא "צלאו ואחר כך בשלו", הא כבר צלי אש הוא. ותו לא שייך בו בישול. ואמאי חייבים על אכילתו? אמר רב כהנא: הא ברייתא מני רבי יוסי היא, דסבר יש בישול אחר אפיה! דתניא: יוצאין ידי חובת מצה ברקיק השרוי בתבשיל לאחר אפייתו! ואף על פי שהוא נמס בתבשיל, עדיין הוא קרוי "לחם", כל זמן שלא נימוח לגמרי. וכן יוצאין ברקיק המבושל לאחר שנאפה, כל זמן שלא נימוח! ואף על פי שאין קרוי "לחם" אלא דבר אפוי, ובעינן במצה "לחם עוני", יוצאין בו. לפי שאפוי הוא. ואין הבישול שלאחר האפיה נחשב לבישול, ואינו מפקיעו מתורת "לחם" - דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: יוצאין ברקיק השרוי, לפי שאפוי הוא. אבל לא יוצאין ברקיק המבושל, ואף על פי שלא נימוח! משום שהבישול שלאחר האפיה מבטלו מתורת לחם. אלמא, אית ליה לרבי יוסי, יש בישול אחר אפיה. והוא הדין דיש בישול אחר צליה. הלכך, פסח שצלאו ואחר כך בישלו, שפיר חשיב כמבושל. לפיכך לוקים על אכילתו. עולא אמר: אפילו תימא, דברייתא דפסח כרבי מאיר היא, נמי אתיא שפיר. דאף דבעלמא אין בישול אחר צליה, שאני הכא בפסח, דאמר קרא "ובשל מבושל במים". דמרבינן מינה, בישול מכל מקום! ואף בישול שלאחר הצליה אוסר את הפסח באכילה וגזירת הכתוב היא.

רש"י מסכת פסחים דף מא עמוד א

חייב - מלקות על אכילתו

ר' יוסי היא - דאמר: בישול לאחר אפיה - בישול הוא.

יוצאין - ידי חובת מצה ברקיק השרוי בתבשיל לאחר אפייתו, ואף על פי שמתמסמס - לחם הוא, כל זמן שהוא קיים, שלא נימוח לגמרי, וכן במבושל.

אבל לא במבושל - דלאו לחם קרינא ביה, ואף על פי שכבר נאפה בתנור - הואיל וחזר ובישלו - ביטלו מתורת לחם. שאני הכא דרבייה קרא - ובשל מבושל, דהוי ליה למכתב ומבושל, וגזירת הכתוב הוא בפסח.

The *beraita* states that if one cooks the Korban Pesach before or after grilling it, then the Korban is not considered to be grilled and is invalid. The Gemara asks why cooking after grilling should invalidate the Korban Pesach, and suggests that this is related to a disagreement amongst the Tannaim regarding cooking Matzah after baking it. According to Rav Yosi, cooking can invalidate a previous baking of Matzah, and so too can cooking invalidate a previous grilling of the Korban Pesach. The Gemara concludes by suggesting that Korban Pesach is unique, and all opinions will admit that a Korban Pesach is invalidated, because the Pasuk explicitly deems cooking invalidating. Chazal derive from the double expression of the word "*bashel*," cooking, when discussing the invalidation of cooking the Korban Pesach, that such cooking will invalidate the Korban Pesach both before and after grilling.

There are several important points that come out of the Gemara:

1. The Gemara associates grilling with baking (in the beginning, the Gemara believes that if cooking invalidates baked Matzah then cooking will invalidate a grilled Korban Pesach).
2. One could have theoretically distinguished between *bishul* after grilling and *bishul* after baking. The *beraita* itself states that if the Matzah becomes completely dissolved then everyone admits that it is invalidated to be used as Matzah, as it is no longer considered baked. This shows that *bishul* certainly does affect a baked item and can change its consistency; the question is just regarding when such a change is considered to have occurred. This is opposed to grilling and cooking where change in the consistency in the food between the two processes is much more subtle. Perhaps one could read the Gemara as saying that the connection between grilling and baking is obvious only according to the Tanna that holds that *bishul* after baking does not invalidate Matzah, and, so too, cooking after grilling would not invalidate the Korban Pesach. Therefore the *beraita* that invalidates cooking after grilling can only be consistent with the opinion that invalidates cooking after baking. The Gemara's conclusion is that all opinions admit that cooking after grilling invalidates a Korban Pesach, but that is due to the implication of the Pasuk, and one cannot extrapolate from there to other areas of Halacha.
3. The Gemara's conclusion seems to be that *bishul* affects grilling only for Korban Pesach, but not for other areas of Halacha, where this issue might or might not be dependent on the different opinions regarding *bishul* after baking Matzah.
4. It is possible to argue that even though the fact that *bishul* after grilling invalidates a Korban Pesach is only due to the Pasuk, the fact that such a situation is on the "Torah's radar" at all shows that they are two Halachically disparate processes. If so, it is possible that in regard to Shabbat they would also be treated as independent acts of food preparation.
5. One could argue that the entire assumption until now, that the Gemara in Pesachim is relevant to Hilchot Shabbat, is incorrect. Perhaps, in regard to Matzah and Korban Pesach, the question is how the different processes affect the composition and/or flavor of the food. For Shabbat, however, perhaps the issue is much more general; one is forbidden from using heat to make food edible, and, in regard to Shabbat, all types of heat based food preparation are identical.
6. Rashi writes that, according to Rav Yosi, *bishul* after baking is a separate act of *bishul*. We need to examine if this is true about Shabbat as well.

The following Gemara in Berachot discusses what Beracha should be recited on cooked vegetables (called "*shelakot*" in the Gemara):

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לח עמוד ב

דרש רב נחמן משום רבינו, ומנו - שמואל: שלקות מברכין עליהם בורא פרי האדמה; וחברינו היורדים מארץ ישראל, ומנו - עולא, משמיה דרבי יוחנן אמר: שלקות מברכין עליהן שהכל נהיה בדברו; ואני אומר: במחלוקת שנויה. דתניא: יוצאין ברקיק השרוי ובמבושל שלא נמוח, דברי רבי מאיר, ורבי יוסי אומר: יוצאים ברקיק השרוי, אבל לא במבושל, אף על פי שלא נמוח. ולא היא, דכולי עלמא - שלקות מברכין עליהן בורא פרי האדמה, ועד כאן לא קאמר רבי יוסי התם - אלא משום דבעינן טעם מצה וליכא, אבל הכא - אפילו רבי יוסי מודה.

רש"י מסכת ברכות דף לח עמוד ב

... ואני אומר - שהם חלוקין בפלוגתא דרבי מאיר ורבי יוסי, ודברי שמואל ודברי רבי יוחנן בכל מיני ירקות הן, וחלוקין זה על זה; שמואל כרבי מאיר דאמר מבושל קאי במלתיה, ורבי יוחנן קאי כרבי יוסי יוצאין ברקיק השרוי - במים, ידי אכילת מצה של מצוה, וקרינן ביה לחם עוני אבל לא במבושל - דתו לאו לחם איקרי אפילו רבי יוסי מודה - דלענין ברכה במילתיה קאי

חברותא ברכות דף לח עמוד ב

דרש רב נחמן משום רבינו, ומנו - שמואל: שלקות מברכין עליהם "בורא פרי האדמה". וחברינו היורדים מארץ ישראל, ומנו - עולא, משמיה דרבי יוחנן, אמר: שלקות מברכין עליהן "שהכל נהיה בדברו". ואני רב נחמן אומר: במחלוקת היא שנויה. דתניא: יוצאין ידי מצות אכילת מצה ברקיק מצה דקה השרוי במים, וברקיק מבושל כל עוד שלא נמוח, אבל אם נמוח בטל ממנו שם "לחם", ומצות אכילת מצה מתקיימת רק אם יש עליה שם "לחם", דברי רבי מאיר. ורבי יוסי אומר: יוצאים ברקיק השרוי, אבל לא במבושל, כיון שהבישול כשלעצמו כבר מבטל ממנו שם "לחם", אף על פי שלא נמוח. ואם כן סובר רב נחמן שבמחלוקת זו נחלקו גם שמואל ועולא. - שמואל סובר כדעת רבי מאיר שהבישול אינו מבטל שם לחם והוא הדין שאינו מבטל שם "ירק", ולכן יש לברך על ירקות שנשלקו "בורא פרי האדמה", ואילו עולא סובר כדעת רבי יוסי שבישול מבטל שם לחם והוא הדין שמבטל שם "ירק" ולכן יש לברך על ירקות שנשלקו "שהכל". ונמצא שדין ברכת השלקות, תלוי במחלוקת אם מצה מבושלת עדיין שמה עליה. דוחה הגמרא: ולא היא! אלא דכולי עלמא סוברים ששלקות מברכין עליהן "בורא פרי האדמה". ועד כאן לא קאמר רבי יוסי התם במצה שאין יוצאים בה אחר שנתבשלה - אלא משום דבעינן טעם מצה, וליכא [ולא משום שבטל ממנה שם לחם]. אבל הכא, בשלקות, אפילו רבי יוסי מודה שמברכים עליהם ברכת "פרי האדמה", כי עדיין שם "ירק" עליהם אף לאחר שהתבשלו

The Gemara initially suggests that, just like the Tannaim disagree regarding fulfilling the Mitzvah with Matzah that was cooked, so too they would disagree about the proper *beracha* to make over cooked vegetables. If one believes that cooked Matzah loses its identity as Matzah, so too a cooked vegetable would lose its identity so that the *beracha* of *Ha'adamah* will no longer be appropriate. In the end, the Gemara states that the two issues are not related. According to Rav Yosi, cooked Matzah cannot be used for the Mitzvah, because it lacks the proper taste of Matzah, but a vegetable does not need to retain its original taste in order to be considered *Ha'adamah*.

The Gemara seems to be saying that *bishul* affects only Matzah, which requires a specific flavor, while *bishul* does not necessarily affect the identity of other baked foods. Meaning, one cannot compare the halachot of Matzah that is cooked after baking to other areas of halacha. This appears to contradict the Gemara in Pesachim, which initially applies the opinions regarding Matzah to a different area of Halacha, namely Korban Pesach.

Tosafot in Pesachim points this out:

תוספות מסכת פסחים דף מא עמוד א

עולא אמר אפי' תימא ר' מאיר וכו' - הכא מדמי פסח לבישול מצה והיינו דלא כמסקנא דכיצד מברכין

The Rishonim's Ruling about *Bishul* after Grilling & Vice Versa

ספר יראים סימן רעד [דפוס ישן - קב]

כל דבר שנתבשל או נעשה כל צרכו – אין בה משום בישול, שאין בישול אחר בישול. אבל יש בישול אחר צלי ויש צלי אחר בישול דתניא בפסחים ... פירוש – גבי מצה "לחם" כתיב, ואינו נקרא 'לחם' אלא אפוי, ולא מבושל. וכשבשלו אחר אפייתו נקרא 'מבושל', דיש בישול אחר אפייה. הוא הדין נמי צלאו ואחר כן בשלו, דיש בישול אחר צלי. ור"מ ור' יוסי אמרינן בעירובין [מ"ו ב'] הלכה כר' יוסי.

The Yirayim, Rav Eliezer Mimitz, understands that Rav Yosi's opinion that one cannot use Matzah that was cooked after being baked is relevant to Shabbat as well. He continues:

וכשם שיש בישול אחר צלי ואפוי, כך יש צלי אחר בישול, דסברא אחת היא, ואמרינן נמי ביבמות פ' החולץ [מ' א'] דאע"ג דחלטיה, כיון דהדר אפייה בתנור, לחם איקרי, ואדם יוצא ידי חובתו בפסח. הלכך ... יזהר אדם שלא יתן פת אפוי בשבת אלא בכלי שני במקום שהיד סולדת בו, וגם מצלי יזהר כמו כן, וגם המבושל לא יתן אצל האש בחום גדול שהיד סולדת בו. ואם עשה חילל שבת וחושש אני לו מסקילה וחטאת.

(We will return to the Yirayim's distinction between Kli Rishon and Sheni, after we finish learning the current issues)

❖ **הרחבות** – אם בישול אחר צליה הוא מפני שזה משנה את המאכל, מדוע בברייתא בפסחים נאמר שאי אפשר לצלות את קרבן הפסח אחר בישולו?

In contrast, the Raavyah writes:

ראבי"ה חלק א - מסכת שבת סימן קצז

שמעתי מרבינו אליעזר ממיץ שהיה אומר אין בישול אחר בישול בשבת ... וכן אין אפיה אחר אפיה בשבת, אבל יש אפיה אחר בישול ויש בישול אחר אפיה, כגון לשרות לחם ברותח, ... ולאו מילתא היא, דהא מיייתי ליה בפרק כיצד מברכין ומסקינן עד כאן לא קאמר ר' יוסי אלא לגבי מצה דבעינן טעם מצה בפיו וליכא.

The Raavyah rejects the Yirayim's opinion. The Raavyah, like the Tosafot quoted above, notes that the Gemara in Berachot concludes that Rav Yosi's opinion was said only in the context of Matzah, where there is a requirement of a certain flavor. In other areas of Halacha, however, cooking after baking is not significant, and there is therefore no prohibition against cooking a baked food on Shabbat. The Beit Yosef (Siman 318, on Ot 5) writes that the Raavyah's question is a strong one.

However, perhaps the Yirayim understood from the fact that cooking the baked Matzah affects its flavor, that cooking and baking affect foods differently, and therefore they should be considered independent acts of *bishul* in regard to Shabbat (assuming that the definition of *bishul* is not just to make a food edible, but to influence its properties in a certain way).

• הרחבות – אפשרויות נוספות לדחיית הראיה נגד היראים מהגמרא בברכות (לח ע"ב)

The Tur brings only part of the Yereyim:

טור אורח חיים הלכות שבת סימן שיח

וכתב ה"ר אליעזר ממיץ אף על גב שאין בישול אחר בישול בדבר יבש, בדבר שנאפה או נצלה יש בו משום בישול אם בישלו אחר כך במשקים ואסור ליתן פת אפילו לתוך כלי שני שהיד סולדת בו.

The Tur does not discuss the reverse situation, where *bishul* was performed first, and afterwards baking or grilling:

שלטי גיבורים שבת סא. בדפי הרי"ף אות ג

והטור... סבירא ליה ... דיש בישול אחר אפיה וצליה... וגם נראה דס"ל דליכא צליה אחר בישול, מדלא הזכיר דין זה כלל

The Ruling of the Shulchan Aruch and the Rema

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שיח סעיף ה

יש מי שאומר דדבר שנאפה או נצלה, אם בשלו אח"כ במשקה יש בו משום בישול, ואסור ליתן פת אפילו בכלי שני שהיד סולדת בו, ויש מתירין בכלי שני: ויש מקילין אפילו בכלי ראשון: ונהגו לזהר לכתחלה שלא ליתן פת אפילו בכלי שני כל זמן שהיד סולדת בו.

The Shulchan Aruch cites the two opinions. When bringing the lenient opinion, the Shulchan Aruch (before the addition of the Rema) simply writes that there are those who permit. The implication is that there is no issue at all of heating a food with one method after it has already undergone a different method, like the Raavyah.

If we understand that the Rema is explaining the Shulchan Aruch, then the Shulchan Aruch allows only in the case of *kli sheni*. The implication is that the Shulchan Aruch is fundamentally stringent like the Yirayim, but he is lenient when it comes to a *kli sheni*.

Before reading the next Shulchan Aruch, remember that the definition of *bishul* is cooking using a hot liquid:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שיח סעיף טו

דבר שנתבשל כל צרכו והוא יבש שאין בו מרק, מותר להניחו כנגד המדורה

What's going on here? The Shulchan Aruch is discussing something that underwent *bishul* but does not currently have any liquid, and he permits heating it up next to the fire. Isn't that grilling after *bishul*?

בית מאיר על שולחן ערוך אורח חיים סימן שיח סעיף טו

צריך עיון, הא בסעיף ה מביא דעת הרא"מ ואיך מסיק הכא בסתם?

The answer to the question of the Beit Meir can have far-reaching implications. Practically speaking, there will often be the following issue when heating up food that was cooked before Shabbat; either the food has a lot of liquid, in which case there might be an issue of *bishul* after *bishul* for liquid, as we discussed last Shiur, or there is no significant liquid, in which case there is the question of whether this is considered broiling after cooking.

Several answers are offered to this question on the Shulchan Aruch:

1. We do not have a good answer and must therefore be stringent.

The Biur Halacha writes:

ביאור הלכה סימן שיח סעיף טו ד"ה והוא יבש

צ"ע הא לעיל בס"ה מביא דעת הרא"ם וע"ש במ"א דלדעתו ה"ה דיש צלי אחר בישול ואיך מתיר הכא בסתם?

The Mishna Berura therefore rules:

משנה ברורה סימן שיח ס"ק מא

אסור ליתן דבר שנתבשל אצל האש בלי רוטב

The Shemirat Shabbat Kihilchita follows the ruling of the Mishna Berura:

שמירת שבת כהלכתה, מהדורה תשלט, פרק א סעיף ס

בשר מבושל – אין להניחו על גבי מכסה של קדירה העומדת על גבי האש, כי הבשר המבושל (שהוא עכשיו בלי רוטב) נצלה בחום.

2. The Shulchan Aruch believes that the primary opinion is that of the Raavyah, and there is therefore no *bishul* after baking and vice versa.

This would mean that when the Shulchan Aruch wrote in *sif* 5 that there are those who permit, he meant that there are those who are completely lenient, and not just like the addition of the Rema that they permit when using a *kli sheni*. The Beit Yosef seems to be completely lenient:

בית יוסף אורח חיים סימן שיח (לסעיף ה)

וההיא דאותביה ראבי"ה ממסקנא דפרק כיצד מברכין היא קושיא חזקה

Later on he adds:

ודע דכי היכי דאותביה ראבי"ה ממסקנא דפרק כיצד מברכין, לדחויי דאין בישול מבטל האפייה, ושאני התם דבעינן טעם מצה וליכא, איכא לדחויי נמי דטעמא דצלאו ואח"כ בישולו חייב, לאו משום דבישול מבטל את הצלייה, אלא משום דאמר קרא (שמות יב ט) ובשל מבושל מכל מקום וכדאמר התם (פסחים מא.) עולא.

These are the Beit Yosef's final words on the subject. In light of this, it is quite reasonable to suggest that when he writes in *sif* 5 that there are those who permit he is referring to the Raavyah, and believes there is no *bishul* after baking or grilling and vice versa. This is Rav Ovadiah's position:

שו"ת יביע אומר חלק ח - אורח חיים סימן לה

מלשון מרן שכי בסתם "ויש מתירין", משמע דהיינו אף בכלי ראשון, ובפרט שגילה דעתו בב"י כד' ראבי"ה ... כאן שתפס מרן הש"ע סברת היראים והסמ"ג בלשון יחיד: "יש מי שאומר", ואילו סברת ראבי"ה והמרדכי בלשון רבים: "ויש מתירים", נראה שתופס עיקר כדברי המתירים...

ותבט עיני להרב מנחת כהן שהביא לשון מרן הש"ע, ודברי הרמ"א בהגה, וכתב ... וא"כ מדוע בדין בישול אחר אפיה וצליה חשש מרן לדעת הר"א ממיץ, כמי"ש בסעיף ה', ואילו לענין צליה אחר בישול פסק להתיר, ואם הוא מיקל בזה היה לו להקל גם בדין בישול אחר אפיה וצליה. וצ"ע (וכאן הרב עובדיה הביא עוד כמה מהמקשים ומעט מתירוציהם, וסיים -) ובאמת שכל זה צריך לפי מה שהבינו שדעת מרן הש"ע לאסור בישול אחר צליה ואפיה, ... אבל לפי מה שכתבנו ... שדעת מרן לפסוק שאין בישול אחר צליה ואפיה ... דלא כהרמ"א, אין אנו צריכים לכל זה, שבין לגבי בישול אחר צליה ואפיה, ובין לגבי צליה אחר בישול, נקטינן דלא כהר"א ממיץ, אלא כראבי"ה והמרדכי שפסקו להקל.

Rav Ovadiah shows that the Shulchan Aruch rules like the Raavyah, and not like the Yirayim, and he therefore rejects the question from *sif* 15 where the Shulchan Aruch permits roasting after *bishul*. According to this, there are no limitations on how one may heat up dry food on Shabbat, regardless of their initial cooking process.

However, even if this is the correct understanding of the Shulchan Aruch himself, for Ashkenazim, who follow the rulings of the Rema, the question still stands. In *sif* 5 the Rema is stringent like the Yirayim, but in *sif* 15 he doesn't disagree with the lenient ruling of the Shulchan Aruch. Therefore, the following answers, even if they are not necessarily the intention of the Shulchan Aruch, are still possible understandings of the Rema.

3. There is a distinction between *bishul* after roasting and roasting after *bishul*.

מנחת כהן משמרת הבית שער ב פרק רביעי

גם הטור לא הביא זה הדין בשם הרא"ם שיש צליה אחר בישול, והבית יוסף התירו בבירור שכתב בסוף סימן שיח שלדברי הכל דבר שנתבשל כל צרכו שהוא יבש שאין בו מרק, מותר להניחו כנגד המדורה אפילו במקום שהיד סולדת בו, וכן פסק השו"ע סעיף טו. ולדעת הרא"ם כל זה אסור מן התורה מפני שהצליה מבטל הבישול וכמו שאסר בישול אחר צליה מהאי טעמא, והרב בחדא מחתא מחתינהו... והנה בחלק הראשון הטור ור' יוסף קארו סוברים כדעת הרב, אבל בחלק השני לא השגיחו כלל לדבריו, ואדרבה, התירו בבירור וכמו שכתבתי ... כיוון שהטור ורוב הפוסקים לא אסרו ליתן מבושל אצל האש, והבית יוסף התירו בבירור אין להחמיר בזה

The Shiltei Giborim, which we saw earlier, writes that according to the Tur, there is no problem with grilling after *bishul*, even though the Tur believes there is a problem with *bishul* after grilling. The Minchat Kohen answers that this is precisely the opinion of the Shulchan Aruch.

The practical significance of this answer is that one may take food that underwent *bishul* before Shabbat, remove it from the liquid, and heat it up on Shabbat, since there is no issue of roasting after *bishul*.

4. There is a distinction between roasting in a pot and grilling outside of a pot:

The Chazon Ish offers two answers (we will bring the second one in the next paragraph):

חזון איש אורח חיים סימן לז ס"ק יד

ואפשר דצלי קדר כדין בישול לעניין זה, ודווקא צלי על גחלים או על שפוד יש צלייה אחר בישול

The Chazon Ish suggests that not all dry cooking is considered halachically distinct from *bishul*. The Aruch Hashulchan suggests something similar:

ערוך השולחן אורח חיים סימן שיח סעיף כד

הן אמת דאין בדבר יבש בישול אחר בישול, זהו כשהדבר היבש נתבשל כמו בשר שבקדירה וכיוצא בזה ... אבל דבר אפוי כמו לחם, או בשר צלוי על האש, יש בישול אחר אפייה ואחר צלייה

The Aruch Hashulchan writes that only direct grilling on a fire is considered to be a sufficiently different form of food preparation from *bishul*. Roasting in a pot is, for the purposes of Hilchot Shabbat, comparable to *bishul*, and one may therefore heat up food, which was cooked through *bishul*, in a pot without liquid, on Shabbat.

- [Harchavot](#) – Does the Pri Megadim accept this definition

5. Something is defined as *tzliyah*, grilling, only if it results in a specific product:

חזון איש אורח חיים סימן לז ס"ק יד

ועל כרחך צריך לומר דכל שלא יבוא לטעם צלי ממש, אלא שיתייבש קצת – אין בזה בישול אחר בישול

We wrote earlier that the halachic definition of *tzliyah* is food that is cooked without liquid. The above Chazon Ish is suggesting that *tzliyah* is not just defined as being a specific cooking process, but it is also a means of giving food a certain flavor and characteristics. If food underwent *bishul*, and it is heated again, even without liquid, that second process will be considered another act of *bishul*, unless it gives the food the flavor and appearance of grilled food.

This answer relates to the root of our discussion. Why should it be forbidden to grill after *bishul*, if *bishul* after *bishul* is permitted? Presumably two possible answers come to mind:

- I. A different type of food preparation method will affect the nature of the food, and any time one prepares food (with heat) in way that changes its characteristics it is considered *bishul*.
- II. Anytime one does an *act* of food preparation that the food has not yet undergone, it is considered *bishul*.

These two possibilities may sound similar, but the following practical difference can help sharpen the difference between them:

May one do *bishul* on a food that was previously prepared through *bishul*, but was grilled afterwards?

According to the first possibility, this should be forbidden, since the food now has the characteristics of "grilled food," and cooking it will change that.

According to the second possibility, however, it should be permitted, since this piece of food already undergone *bishul*.

The Acharonim take different stance on this issue:

ביאור הלכה סימן שיח ד"ה יש מי שאומר

ועיין בפרי מגדים שהביא... דלא נתבטל שם בישול הראשון, והוליד מזה דמות לשרותו בחמין בשבת [רצונו לומר – אם עשה צלי אחר בישול בערב שבת] כשאר דבר מבושל. ונראה דהוא הדין לדידיה בבישול אחר צלי, דמותר בשבת להניחו בלי רוטב בתנור, אף שיצלה, דלא נתבטל שם צלי ראשון ממנו, דהא רבינו אליעזר ממיץ משה אותם להדדי.

The Pri Megadim believes that the "*sheim bishul*," the status of having undergone *bishul*, is not undone by a subsequent act of grilling. Once the food was cooked, it is permitted to heat it up through *bishul* (or grilling) on Shabbat.

According to this, the reason why one may not grill after *bishul* or vice versa according to the Yirayim is that one may not perform an *act* on food on Shabbat that it has not yet undergone, like the second possibility above.

- [Harchavot](#) – The Pri Megadim's proof that cooked food retains these characteristics even after it undergoes grilling as well

The Biur Halacha, however, disagrees:

אך לעני"ד אין דין הפמ"ג מוכרח. דנהי... דלא נתבטל שם הראשון, הרי שם השני בודאי קיים, ושפיר יש לומר דמקרי עתה בשול אחר צלי.... דפעולה אחרונה נקבע בו יותר.

The Biur Halacha explains that the second method is more dominant, and therefore the second method determines how it may be heated up on Shabbat. The food is now "grilled," even though before it was "cooked," and it is therefore problematic to heat it up through cooking on Shabbat.

The Biur Halacha appears to take the first approach, which focuses on the nature of the food and the problem of changing that on Shabbat.

Both perspectives, however, agree that the prohibition of *bishul* after grilling (and vice versa) only apply if something new and different is done to the food - either a different cooking act or adding a different flavor and characteristic. This is especially true according to the Biur Halacha's perspective.

It is reasonable to believe in this context that using the formal and technical difference between “dry” cooking and cooking with liquid will not be sufficient, but rather one must look at whether the different cooking methods will produce a different product.

In light of this, we can better understand the above answer of the Chazon Ish: that the prohibition of roasting after *bishul* does not necessarily apply when the food was first cooked with liquid and is now being heated without, but will apply only if the second act will give the food the flavor and characteristics of grilled food.

The Eglei Tal writes something similar:

אגלי טל מלאכת האופה סעיף ט"ק יח אות א

השורה את האפוי ברותחין, כיון דניחא ליה בריכוכו, חשיב ניחא ליה בבישול, וחייב. אבל המעמיד מבושל נגד המדורה לחממו – לא לייבשו הוא צריך, רק לחממו, לא חשוב שעשה מלאכת בישול.

Meaning, if his intention is to give the food a new quality, then there will be a problem of roasting after *bishul*, but not if his intention is simply to heat the food up.

In summary:

In light of the Gemara in Pesachim (41a), the Yereyim writes that, even though there is no *bishul* after *bishul*, there is *bishul* after grilling and vice versa.

In light of the Gemara in Berachot (38b), the Raavyah rejects this stringency.

The Shulchan Aruch (Siman 318 *sif* 5) brings the position of the Yirayim and concludes by writing that there are those that permit this. The Rema explains that the Shulchan Aruch only permits this with a *kli sheni*, and the Rema himself brings that the Raavyah is completely lenient. Practically, the Rema writes that one should be strict.

In *sif* 15 the Shulchan Aruch permits heating food on Shabbat that had previously been cooked if it is currently dry. But why isn't there a problem of roasting after *bishul*, according to the Yirayim?

The answer to this question has broad implications, as it will influence if and how one may heat up food that was cooked before Shabbat (since, if there is liquid, then there could be the issue of *bishul* after *bishul* for liquid, and if it is dry then it could be roasting after *bishul*!).

We saw five different approaches:

The Mishna Berura and Shemirat Shabbat Kehilchita are not sure how to resolve this question, and they write that one must therefore be stringent to heat up only food that was prepared without liquid.

Rav Ovadiah Yosef shows that the Shulchan Aruch follows the Raavyah, and there is therefore no problem of roasting after *bishul*.

The Minchat Kohen answers that the Shulchan Aruch is stringent only about *bishul* after roasting/grilling but not roasting/grilling after *bishul* (perhaps this is because *bishul* changes the characteristics of a grilled food more than grilling changes the characteristics of a cooked food).

The Chazon Ish and Aruch Hashulchan write that the Yirayim is stringent only about grilling after *bishul* if the grilling is done directly on the fire, without a pot. It is permitted, however, to heat food that was cooked with liquid before Shabbat if one removes the food from the liquid and heats the food in a pot.

The Chazon Ish and Eglei Tal explain that the grilling, which is forbidden to be done after *bishul*, refers only to grilling that gives the food the flavor and characteristics of grilled food.

Toasting after Baking – Making Toast

Until now, we have seen that as long as no liquid is involved, there is no prohibition of reheating food using the *same* cooking method.

What happens if the same method will change the qualities of the food?

שואל ומשיב תליתאה חלק ב סימן כ

בספר אחד מחכמי ספרד אוסר ... שיקח לחם שנאפה, ולהניחו על גבי התנור שיהיה כולו מוקשה, עד שיהיו פעניצייין ... והנה ... אם הוא יבש אין בישול לאחר אפיה, משמע דמותר גם בפעניצייין, שהרי נאפה מקודם!

The Shoel U'meishiv rules that there is no problem with taking baked bread and turning it into toast, since that is simply baking after baking, which is permitted (although he is later stringent for a different reason, see further in the Harchavot).

Rav Ovadiah Yosef rules, as we saw earlier, like the Raavyah, but he explains that even for those who are stringent like the Yirayim, one may be lenient here:

שו"ת יחיה דעת חלק ג סימן כב

עיקר דעת מרן השלחן ערוך שאין דין בישול אחר אפיה ... וכן המנהג פשוט בכל ערי המזרח להתיר בזה אפילו בעירו מכלי ראשון ע"כ. ואפילו לדברי החולקים לא אסרו אלא משום בישול אחר אפיה, אבל באפיה אחר אפיה לכל הדעות מותר. וכן העלה הגאון מהרש"ם בספר דעת תורה (בסימן שי"ח סעיף ה'), שמדברי הפוסקים שסתמו להתיר באפיה אחר אפיה, מתבאר שאין שום איסור להקשות לחם רך

Summary

Food that Changes from a Solid to Liquid State During Cooking

The Gemara in Shabbat (51b) states that it is forbidden to crush snow, but it is permitted to put it into a cup.

According to Rashi (as most Rishonim understand him; for a different understanding, see the Harchavot above) the prohibition is to actively “create” something new on Shabbat, but it is permitted to allow something to change its form on its own.

According to the Terumah, the prohibition is due to type of *muktzah* called *nolad*, and the problem exists even if the snow melts on its own, but it is permitted to put the snow in a cup of wine, since then the melted snow will not be identifiable on its own.

The Terumah writes that it is forbidden to heat up a food if it will cause the fat to melt.

The Rishonim (Semag, Semak, and others) point out that this will be permitted according to Rashi's understanding.

Regarding the issue of *bishul* after *bishul* for liquids when heating up fatty food, according to the Minchat Kohen that we discussed last Shiur, since the fat will generally not be the majority of the food, it is permitted to heat it up. This appears to be the Yalkut Yosef's position.

The Levush writes that the Shulchan Aruch actually means to be lenient only if the food will not be *yad soledet*, since there would potentially be an issue of *bishul* after *bishul* for liquids.

The Magen Avraham writes that from the fact that the Rishonim who disagree with the Terumah do not address the issue of *bishul* after *bishul*, we see that there is no such problem here, as we treat the fat as a dry food.

In regards to the issue of *molad*, the Shulchan Aruch implies that he does not follow the Terumah, and that is the position of the Yalkut Yosef. The Rema, however, writes that one should try to be stringent, but the food is permitted to be eaten after the fact, and that is how the Shemirat Shabbat Kehilchita rules. According to all opinions, if the fat will become absorbed into the food as it melts then it is permitted (based on the Terumah's understanding of the leniency of placing snow in a cup of wine).

***Bishul* After Baking or Grilling and Vice Versa**

In light of the Gemara in Pesachim (41a), the Yirayim writes that even though there is no *bishul* after *bishul*, there is *bishul* after grilling and vice versa.

In light of the Gemara in Berachot (38b), the Raavyah rejects this stringency.

The Shulchan Aruch (Siman 318 *sif* 5) brings the position of the Yirayim and concludes by writing that some permit this. The Rema explains that the Shulchan Aruch only permits this with a *kli sheni*, and the Rema himself brings that the Raavyah is completely lenient. Practically, the Rema writes that one should be strict.

In *sif* 15 the Shulchan Aruch permits heating food on Shabbat that has previously been cooked if it is currently dry. Why isn't there a problem of roasting after *bishul*, according to the Yirayim?

The answer to this question has broad implications, as it will influence if and how one may heat up food that was cooked before Shabbat (since, if there is liquid, then there could be the issue of *bishul* after *bishul* for liquid, and if it is dry then it could be roasting after *bishul*!).

We saw five different approaches:

- a) The Mishna Berura and Shemirat Shabbat Kehilchita are not sure how to resolve this question, and write that one must therefore be stringent to heat up only food that was prepared without liquid.
- b) Rav Ovadiah Yosef shows that the Shulchan Aruch follows the Raavyah, and there is therefore no problem of roasting after *bishul*.
- c) The Minchat Kohen answers that the Shulchan Aruch is stringent only about *bishul* after roasting/grilling but not roasting/grilling after *bishul* (perhaps this is because *bishul* changes the characteristics of a grilled food more than grilling changes the characteristics of a cooked food).
- d) The Chazon Ish and Aruch Hashulchan write that the Yirayim is stringent only about grilling after *bishul* if the grilling is done directly on the fire, without a pot. It is permitted, however, to heat food that was cooked with liquid before Shabbat if one removes the food from the liquid and heats the food in a pot.
- e) The Chazon Ish and Iglei Tal explain that the grilling, which is forbidden to be done after *bishul*, refers only to grilling that gives the food the flavor and characteristics of grilled food.

Preparing Toast on Shabbat

The Shoel Umeishiv writes that since there is no prohibition of baking after baking, there is therefore no problem of turning baked bread into toast on Shabbat (in the end he is stringent, but for other reasons). Rav Ovadiah Yosef similarly writes that even those who forbid baking after *bishul* will be lenient in this situation, since it is merely baking after baking.

In this Shiur we completed the Halachot of *bishul* after *bishul* and explained the permitted methods for heating up food on Shabbat. In the next Shiur we will learn the other conditions for heating up cold food on Shabbat.